

Nr 148.

Av herr **Pålsson m. fl.**, angående styckning av härför lämpade kronodomäner.

I en tid, då folkförsörjningen erbjuder betydande svårigheter och staten år för år måste lämna anslag för mildrandet av den industriella arbetslöshetens följder, är det nödvändigt att på allt sätt främja bildandet av nya jordbruk, vilka lämna innehavarna möjlighet till full försörjning. Och enligt vårt förmenande bör man därvidlag inrikta sig jämväl på de delar av landet, där de klimatiska förhållandena medgiva de bästa betingelserna för en framgångsrik jordbruksdrift.

Staten äger i södra och mellersta Sverige en massa jordbruksdomäner, vilka icke lämna nöjaktig avkastning men som styckade skulle erbjuda driftiga småbrukare de bästa möjligheter till ett gott levebröd i förening med en ökad inkomst för staten.

Enligt 1920 års statistik voro statens jordbruksdomäner taxerade till ett sammanlagt belopp av 84,164,435 kronor och arrendeavkastningen 1,821,108 kronor eller cirka 2 % å taxeringsvärdet. Det är ingenting ovanligt, att arrendator av kronoegendom har avkastning för hela arrendet på grund av en nyuppförd ladugård eller dylikt. I många fall skulle, när uppförandet av nya åbyggnader varit oundgängligt för domänens drift, en styckning från statsekonomisk synpunkt sett till sig vida fördelaktigare. Och tages så i betraktande den sociala fördelen av nybildade jordbruk, framträder ännu mera önskvärdheten av mera fart i styckandet av jordbruksdomänerna. Alldenstund staten använder de inflytande jordlikviderna för inköp av skogbärande mark, behöva ej försäljningarna innebära, att värdet av statens fasta egendom förminskas utan tvärtom. Ostridligt är, att staten såsom skogsägare sköter sig bättre än vad den gör såsom den störste åkerbrukaren i landet, vadan en utveckling i antydd riktning är önskvärd.

Över hela landet finnas jordbruksdomäner, icke minst i Malmöhus län, på vilket flera exempel skulle kunna anföras, ifråga om vilka nybyggandet av kostsamma ekonomibyggnader står på dagordningen. Det synes mig, som om en särskild undersökning borde verkställas angående dessa för vinnandet av en enhetlig plan för påskyndad styckning av härför lämpade statsegendomar. — Och denna undersökning borde jämväl omfatta upplåtelse av för odling lämpad kronojord i södra och mellersta Sverige. Den invid Lund i Malmöhus län belägna kungsmarken till exempel, tidigare upplåten såsom övningsplats för

södra skånska infanteriregementet, bör, sedan den icke längre finner användning såsom övningsplats, delas upp i lämpliga storlekar samt upplåtas på rimliga villkor åt personer, vilka äro villiga att uppodla densamma. Det har tidigare påtalats i riksdagen, att torparna å kronodomänerna för sina sämre åkerlappar i regel ha vida högre arrenden än huvudarrendatorn. De uppskattande nämnderna synas i allmänhet ha ansett, att ett litet jordbruk bör ha dyrare arrende per ytenhet än ett större. Den statliga välviljan som arrendeupplåtare tycks huvudsakligast ha kommit huvudarrendatorerna till del. Ett faktum är, att avkastningen av statens jordbruksdomäner icke står i rimligt förhållande till desammas värde, och jobbandet med arrendeavträden utgör en bekräftelse på att systemet för skötsel av domänerna har svåra brister.

Med stöd av vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t efter verkställd undersökning låter utarbета en plan för styckning av härför lämpade kronodomäner samt för nästkommande riksdag framlägger förslag i ärendet.

Stockholm den 22 januari 1926.

Jöns Pålsson.

Carl Johansson.

Ernst Lyberg.
